

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету мистецтв

 А.В. Соколова

«16» жовтня 2019 року

СИЛАБУС

Шифр і назва спеціальності	014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
Назва освітньої програми	Музичне мистецтво в закладах освіти
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Цикл дисципліни	Цикл професійної підготовки
Шифр за навчальним планом	1.2.1.21

ОРКЕСТРОВИЙ КЛАС

Загальна кількість годин – 60/120	кредитів – 2/4
з них аудиторних – 24/16	позааудиторних – 36/104

Курс і семестр вивчення – 1 курс, 1 та 2 семестр


Силабус розроблений на підставі навчальної програми «Оркестровий клас» затвердженої на засіданні Вченої ради ХНПУ імені Г.С. Сковороди протокол № 6 від. «29» серпня 2019 року

Розробник силабусу: Жуков В.П. – старший викладач кафедри музично-інструментальної підготовки вчителя

Силабус затверджений на засіданні кафедри музично-інструментальної підготовки вчителя

Протокол № 2 від. «23» вересня 2019 року

Завідувач кафедри




(підпис)

Калашник М.П.
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету мистецтв
Протокол № 2 від. «08» жовтня 2019 року

Голова



(підпис)

Васильєва О.В.
(прізвище та ініціали)

1. Інформація про викладачів навчальної дисципліни.

ПІБ викладача кафедри	Посада	Науковий ступінь	Вчене звання	Наукові інтереси	Навчальний корпус (адреса), № кабінету	Контактна інформація: № телефону, e-mail
Жуков Василь Павлович	Старший викладач кафедри музично-інструментальної підготовки вчителя Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди			Інтеграційні процеси у мистецько-педагогічній освіті, інноваційно-орієнтована підготовка майбутніх фахівців мистецького спрямування	Корпус на пров. Фанінському, 3, ауд. № 413	роб. тел.: (057) 702-15-26 vasil2791@gmail.com l.com

2. Політика навчальної дисципліни.

Не пропускати практичні заняття, про відсутність за поважних причин доводити до відома викладача заздалегідь.

Здавати й захищати самостійні роботи та завдання у визначені терміни, за роботу, яка подоється на перевірку викладачеві пізніше встановленого терміну буде зніматися 0,5 бала.

Регулярно переглядати практичний матеріал.

Обов'язковою є присутність студента на модульному та підсумковому контролях.

Системність і регулярність роботи здобувача вищої освіти з навчальною і науковою літературою.

Здобувач успішно навчається, якщо послідовно набирає кредити, необхідні для здобуття бажаного ступеня. Для цього потрібно, щоб накопичувальний бал був не нижче, ніж 60 за всіма курсами протягом кожного семестру й не менш 60 з основних курсів. Якщо накопичувальний бал нижче 60 балів, здобувач вважається неуспішним і може бути відрахований відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди (у новій редакції)»

3. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни.

На вивчення навчальної дисципліни 1.3.23 «Оркестровий клас» відводиться 2 кредити.

Пререквізити: *основний музичний інструмент, додатковий музичний інструмент, елементарна теорія музики і сольфеджіо, хорове диригування.*

Постреквізити: *методика музичного виховання з практикумом, педагогічна практика, методичні основи роботи з виконавським колективом, практикум з музичного виконавства.*

Програма нормативної навчальної дисципліни «Оркестровий клас» складена відповідно до освітньої програми підготовки фахівців першого «бакалаврського» рівня вищої освіти, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

4. Характеристика навчальної дисципліни.

Призначення навчальної дисципліни «Оркестровий клас» – оволодіння процесом колективного музикування в оркестрі народних інструментів домрово-балалаєчного типу.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Оркестровий клас» – формування стійких базових та засвоєння глибоких комплексних знань і навичок колективного музикування засобами оркестру народних інструментів, вміння застосовувати їх у навчальному та виховному процесі.

Завдання вивчення навчальної дисципліни «Оркестровий клас» – засвоєння технології оркестрової практики (звуковидобування в творчому колективі, відчуття ансамблю, динаміки, тембру); засвоєння засад звуковисотного інтонування, штрихів та прийомів гри в оркестрі, вміння працювати з нотним текстом; вироблення навички гри під керівництвом диригента та читання з листа оркестрових партій; отримання навички колективної гри, ґрунтуючись на творі світової та української музичної спадщини.

Програмні результати навчання за дисципліною «Оркестровий клас»:

Сформовані компетентності	Результати навчання за дисципліною	Методи оцінювання	Методи навчання
Здатність створювати позитивні умови щодо проведення творчого процесу в якості керівника позакласної естетично-виховної роботи, керівника дитячих музичних колективів у шкільних і позашкільних закладах освіти на усіх ступенях музичного навчання.	Знати: особливості та специфіку оркестрового виконавства; методи самостійної роботи над оркестровою партією; основні інструменти оркестру, їх теситуру, особливості застосування; види диригентських жестів; відповідний навчальний репертуар, що включає твори різних епох, жанрів та стилів.	Оцінювання викладачем, програмоване оцінювання, взаємоперевірка, самооцінка, колективне оцінювання, оцінювання портфоліо.	Методи організації і проведення навчально-пізнавальної діяльності: – за джерелом і способом передачі та сприймання навчальної інформації – словесні (бесіда, розповідь, пояснення, інструктаж, діалог), наочні (ілюстрація, демонстрація, спостереження), практичні (практична робота; підготовчі, творчі, тренувальні, практичні, технічні та пробні вправи; порівняльний аналіз); – за ступенем самостійності мислення – репродуктивні, проблемно-пошукові; – за ступенем керування навчальною діяльністю – під керівництвом викладача (індуктивно-дедуктивні), самостійна робота

Здатність підготувати репертуарний план розвитку музичного колективу з урахуванням творчих здібностей його учасників, застосовуючи самоаналіз, самовиховання, методи професійного вдосконалення.	Вміти: володіти навичками гри на оркестровому інструменті; володіти навичками колективного музикування; практично реалізовувати набуті знання і навички у концертному виступі; застосовувати знання оркестрового репертуару в педагогічній діяльності.	Описові, кількісні та комбіновані методи: при описових методах оцінка подається в текстовій формі, при кількісних і комбінованих використовуються шкали оцінок, які дають змогу кількісно виміряти різні рівні виконання робіт.	студентів. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: – методи стимулювання інтересу до навчання – навчальні дискусії, створення ситуації пізнавальної новизни, створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), емоційний вплив викладача, заохочення навчальної діяльності; – методи стимулювання обов'язку і відповідальності – роз'яснення значимості учіння, мети навчального предмета, пред'явлення навчальних вимог до вивчення предмета, покарання.
--	--	---	--

5. Зміст навчальної дисципліни.

Модуль 1. Практичне оволодіння грою на оркестрових інструментах.

Тема 1.1. Ознайомлення з історією створення інструментів.

Історія заснування. Шляхи розвитку. Функції музичних інструментів. Стрій та інструментальний склад оркестру. Розміщення оркестрантів в оркестрі.

Тема 1.2. Оволодіння навичками гри, постановка виконавського апарату.

Посадка. Початкові навички гри на оркестрових інструментах. Основні прийоми звуковидобування.

Модуль 2. Формування навичок колективного музикування.

Тема 2.1. Ознайомлення з оркестровою групою.

Розподіл по групам. Підготовка до оркестрової гри.

Тема 2.2. Струнна група оркестрового колективу.

Гра вправ, що вдосконалюють основні прийоми звуковидобування.

Тема 2.3. Вивчення специфіки інструментів домрової групи.

Специфіка гри на інструментах. Технічні навички гри на інструменті.

Тема 2.4. Навчання специфічних прийомів читання нот з листа та ескізного розучування творів.

Ознайомлення з нотним текстом. Використання елементарних навичок гри в оркестрі.

Модуль 3. Практикум з оркестром.

Тема 3.1. Підготовка до виступів на академічних вечорах, заліках, іспитах, фестивалях і конкурсах; написання анотацій на твір, який виконується.

Якість та увага при виконанні оркестрових партій.

Тема 3.2. Засвоєння репертуару навчального оркестру.

Закріплення пройденого музичного матеріалу. Виконання окремих міст в оркестрових партіях.

Примітка.

Форми і методи організації навчальної та концертної оркестрово-виконавської діяльності студентів у 1–2 семестрах є однаковими (з поступовим ускладненням завдань у другому семестрі).

Розподіл годин/тем за видами занять

№ з/п	Назва теми/розділу дисципліни	Форми організації навчання в годинах											
		денна форма						заочна форма					
		1 семестр			2 семестр			1 семестр			2 семестр		
		Практичні заняття	СР	Усього	Практичні заняття	СР	Усього	Практичні заняття	СР	Усього	Практичні заняття	СР	Усього
Модуль 1. Практичне оволодіння грою на оркестрових інструментах.													
1.1.	Ознайомлення з історією створення інструментів.	1	1.5	2.5	1	1.5	2.5	0.5	1	1.5	0.5	1	1.5
1.2.	Оволодіння навичками гри, постановка виконавського апарату.	1	1.5	2.5	1	1.5	2.5	0.5	1	1.5	0.5	1	1.5
	Разом за модулем 1.	2	3	5	2	3	5	1	2	3	1	2	3
Модуль 2. Формування навичок колективного музикування.													
2.1.	Ознайомлення з оркестровою групою.	1	1.5	2.5	1	1.5	2.5	0.5	1	1.5	0.5	1	1.5
2.2.	Струнна група оркестрового колективу.	1	1.5	2.5	1	1.5	2.5	0.5	1	1.5	0.5	1	1.5
2.3.	Вивчення специфіки інструментів домрової	1	1.5	2.5	1	1.5	2.5	0.5	1	1.5	0.5	1	1.5

	групи.												
2.4.	Навчання специфічних прийомів читання нот з листа та ескізного розучування творів.	1	1.5	2.5	1	1.5	2.5	0.5	1	1.5	0.5	1	1.5
	Разом за модулем 2.	4	6	10	4	6	10	2	4	6	2	4	6
Модуль 3. Практикум з оркестром.													
3.1.	Підготовка до виступів на академічних вечорах, заліках, іспитах, фестивалях і конкурсах; написання анотацій на твір, який виконується.	2	2	4	2	2	4	1	2	3	1	2	3
3.2.	Засвоєння репертуару навчального оркестру.	4	4	8	4	4	8	2	31	33	4	44	48
	Разом за модулем 3.	6	6	12	6	6	12	3	33	36	5	46	49
Всього		12	18	30	12	18	30	6	39	45	8	52	60

Тематичний план практичних занять

№ з/п	Назва теми заняття	Кількість годин	Форма проведення	Завдання для студентів до заняття
1.1.	Ознайомлення з історією створення інструментів.	1	Фронтальна, індивідуальна	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (твори з програмного репертуару)
1.2.	Оволодіння навичками гри, постановка виконавського апарату.	1	Фронтальна, індивідуальна	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (твори з програмного репертуару)
2.1.	Ознайомлення з оркестровою групою.	1	Фронтальна, індивідуальна	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (твори з програмного репертуару)
2.2.	Струнна група оркестрового колективу	1	Фронтальна, індивідуальна	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (твори з

				програмного репертуару)
2.3.	Вивчення специфіки інструментів домрової групи.	1	Фронтальна, індивідуальна	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (твори з програмного репертуару)
2.4.	Навчання специфічних прийомів читання нот з листа та ескізного розучування творів.	1	Фронтальна, індивідуальна	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (твори з програмного репертуару)
3.1.	Підготовка до виступів на академічних вечорах, заліках, іспитах, фестивалях і конкурсах; написання анотацій на твір, який виконується.	2	Фронтальна, індивідуальна (Узагальнення комплексного характеру)	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (твори з програмного репертуару)
3.2.1.	Закріплення пройденого музичного матеріалу.	2	Фронтальна, індивідуальна (Застосування здобутих знань)	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (твори з програмного репертуару)
3.2.2.	Виконання окремих міст в оркестрових партіях.	2	Фронтальна, індивідуальна (Узагальнення комплексного характеру)	Опрацювати джерела літератури та виконати завдання (твори з програмного репертуару)

6. Контроль і оцінка результатів навчання.

6.1. Види контролю.

Тематичний, модульний, підсумковий.

Розподіл рейтингових балів за видами контролю

Поточний контроль та самостійна робота							Залік	Сума
Модуль №1		Модуль №2				Модуль №3		
T1	T2	T1	T2	T3	T4	T1	T2	
5	5	5	5	5	5	20	20	
							30	100

6.2. Форми контролю.

Усне опитування (індивідуальне, фронтальне), анотація творів з навчального репертуару, виконання практичних завдань, участь у концертному виступі.

6.3. Критерії оцінювання знань студентів.

зараховано	Студент виконує всі види самостійної роботи, відвідує всі заняття, приймає активну участь у процесі колективного музикування в оркестрі
не зараховано з можливістю повторного складання	Студент виконує не всі види самостійної роботи, погано відвідує заняття, не приймає активну участь у процесі колективного музикування в оркестрі

Шкала виставлення оцінок

Сума балів за всі	Оцінка за національною шкалою
-------------------	-------------------------------

види навчальної діяльності	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Самостійна робота.

Зміст самостійної роботи студента і методичні вказівки щодо її виконання:

1. Поглиблене вивчення питань тем за методичними вказівками викладача.
2. Систематичне опрацювання практичного матеріалу, запропонованої основної та додаткової літератури з питань курсу.
3. Систематична підготовка до практичних занять відповідно до запропонованих планів їх проведення.
4. Самостійна підготовка до модульного контролю та заліку.

У процесі підготовки за темами курсу, що віднесені для самостійного опрацювання, студентам слід звернути особливу увагу на засвоєння зазначених ключових понять та термінів. Обов'язковим вважається ведення студентами робочої теки, яка повинна містити розгорнутий або тезисний огляд (анотації) творів з навчального репертуару, що віднесені для самостійного опрацювання, а також визначення ключових понять і термінів.

У процесі вивчення курсу для поточного контролю самостійної роботи студентів денної форми навчання та якості засвоєння ними матеріалу викладач використовує:

- опитування студентів під час практичних занять, перевірку анотацій творів з навчального репертуару;
- залучення студентів до дискусії з теми практичного заняття з наступною оцінкою ініціативи та здатності до аналізу дискусійних питань;
- проведення поточного тестування та модульного контролю.

Самостійна робота студентів заочної форми навчання передбачає самостійне вивчення окремих питань тем за методичними вказівками викладача. Студент повинен опрацювати необхідний обсяг навчальної літератури та засвоїти технології різних видів робіт в оркестровому колективі.

Тематичний план самостійних робіт студента

№ з/п	Назва теми/розділу	Форми роботи	Оціночні форми	Графік консультацій
1.1.	Ознайомлення з історією створення інструментів.	Реконструктивна	Виконання практичних завдань	Відповідно до індивідуального розкладу занять, що розміщений на інформаційному стенді
1.2.	Оволодіння навичками гри, постановка виконавського апарату.	Репродуктивна	Усне опитування (індивідуальне, фронтальне)	Відповідно до індивідуального розкладу занять, що розміщений на інформаційному стенді
2.1.	Ознайомлення з оркестровою групою.	Евристична	Виконання практичних завдань	Відповідно до індивідуального розкладу занять, що розміщений на інформаційному стенді

2.2.	Струнна група оркестрового колективу.	Дослідницька	Усне опитування (індивідуальне, фронтальне)	Відповідно до індивідуального розкладу занять, що розміщений на інформаційному стенді
2.3.	Вивчення специфіки інструментів домрової групи.	Реконструктивна	Виконання практичних завдань	Відповідно до індивідуального розкладу занять, що розміщений на інформаційному стенді
2.4.	Навчання специфічних прийомів читання нот з листа та ескізного розумування творів.	Репродуктивна	Усне опитування (індивідуальне, фронтальне)	Відповідно до індивідуального розкладу занять, що розміщений на інформаційному стенді
3.1	Підготовка до виступів на академічних вечорах, заліках, іспитах, фестивалях і конкурсах; написання анотацій на твір, який виконується.	Евристична	Виконання практичних завдань	Відповідно до індивідуального розкладу занять, що розміщений на інформаційному стенді
3.2	Засвоєння репертуару навчального оркестру.	Дослідницька	Виконання практичних завдань	Відповідно до індивідуального розкладу занять, що розміщений на інформаційному стенді

Практичні завдання:

- Зіграти сольо партії оркестрових творів, що вивчаються за програмою:
 - індивідуальне виконання на інструменті окремих фрагментів оркестрових партій з метою перевірки знання студентами тексту;
 - індивідуальне виконання студентами оркестрових партій творів, які вивчаються протягом семестру з дотриманням темпу, нюансів, штрихів, аплікатури, агогічних відхилень тощо.
- Зіграти в однорідному ансамблі малого складу (до 6 осіб) партії оркестрових творів, що вивчаються за програмою:
 - виконання окремою оркестровою групою складних фрагментів твору.
- Зіграти в мішаному ансамблі великого складу (більш 6 осіб) партії оркестрових творів, що вивчаються за програмою:
 - гра ансамблями різного складу оркестрових партій творів, що вивчаються за програмою.
- Зіграти у загальному оркестровому ансамблі партії творів, що вивчаються за програмою.
 - виконання окремих фрагментів твору оркестром з метою визначення рівня сформованості навичок оркестрової гри:
 - участь у публічному концертному виступі оркестру;
 - участь у заліку з оркестрового класу або оркестрового диригування.

Анотація творів з навчального репертуару:

- Відомості про композитора: характеристика творчості та історичної епохи, в якій жив автор твору.
- Відомості про стиль та жанр: визначити та охарактеризувати видову спрямованість музичного твору.
- Музично-виконавський аналіз оркестрової партії: визначити темп, розмір, тональність, динаміку, агогіку та форму музичного твору.

Питання до заліку

- Оркестр та його різновиди.
- Домрово-балалаєчний склад оркестру народних інструментів, загальний аналіз.

3. Класифікувати музичні інструменти оркестру.
4. Надати характеристику дерев'яним духовим інструментам оркестру.
5. Надати характеристику клавішним інструментам оркестру.
6. Струнні щипкові музичні інструменти, загальні відомості.
7. Надати характеристику інструментам домрової групи, індивідуальний аналіз.
8. Надати характеристику інструментам балалайкової групи, індивідуальний аналіз.
9. Ударні музичні інструменти, аналіз групи.
10. Транспонуючі інструменти оркестру народних інструментів.

8. Список основної та додаткової літератури.

8.1. Основна література

1. Большаков О. Організація та керування оркестром народних інструментів. Київ, 1991. 2-е видання
2. Воеводин В.В. Пособие для руководителя студенческого оркестра народных инструментов. Киев: Гос. метод. центр учеб. заведений к-ры и ис-в, 2003. 143 с.
3. Климова Л. А. Играем в оркестре. Санкт-Петербург: Композитор, 2002. 23 с.
4. Лапченко В. Курс гри в оркестрі народних інструментів. Вип. 1, 2. Київ, 1985, 1987
5. Роговська Є.В., Рутецький В.В. Оркестр народних інструментів : навч.-метод. посібник; за ред. І.В. Баладинської. Житомир: ЖДУ, 2014. 220 с.

8.2. Додаткова література

1. Жуков В.П. Методи роботи з шкільним оркестром народних інструментів. *Традиційна культура в умовах глобалізації: платформа для міжкультурного та міжрегіонального суспільного діалогу*. Харків, 2015. С. 61-63
2. Жуков В.П. Оркестр народних інструментів, як зразок ціннісної спадкоємності, відтворення й розвитку традиційної музичної культури. *Традиційна культура в умовах глобалізації: родинні цінності і трансляція соціокультурного досвіду поколінь*. Харків : ООМЦКМ, 2016. С. 83-87
3. Жуков В.П. Принципи роботи з шкільним оркестром народних інструментів. *Традиційна культура в умовах глобалізації: народна музика та декоративне мистецтво в світовому цивілізаційному просторі*. Харків: ООМЦКМ, 2014. С. 101-102
4. Жуков В.П., Будьонний В.М. Навчальна програма з позашкільної освіти «Оркестр народних інструментів» (колективне музичення) 10 років навчання. Харків: «ЛІМВО», 2016. 48 с.
5. Ільченко О.О. Формування репертуару для самодіяльного оркестру народних інструментів / Репертуар колективів художньої самодіяльності: метод. рекомендації; упор. О.Г. Миронюк. Київ: Музична Україна, 1985. 49 с.
6. Лаптев И.Г. Детский оркестр в начальной школе: кн. для учителя. Москва: Гуманитарный издательский центр «Владос», 2001. 176 с.

8.3 Орієнтовний програмний репертуар для проведення практичних занять

Оригінальні твори для оркестру народних інструментів:

1. Адамцевич Є. Запорізький марш.
2. Андрєєв В. Вальси «Искорки», «Бабочка», «Фавн», «Воспоминание о Вене», «Грёзы».
3. Будашкін М. Дві п'єси. «Хороводная и Плясовая».
4. Жуков В. «Сон майбутнього вчителя музичного мистецтва».
5. Стецюн М. Болеро.
6. Тамарін Й. Попурі «Мультилото».
7. Широков О. Маленька урочиста увертюра.
8. Шишов І. Урочиста прелюдія.

Обробки народних пісень:

1. Алексєєв Б. Жартівлива.
2. Андрєєв В. Варіації «Светит місяц».
3. Жуков В. Жартівлива.
4. Кравцов Т. Сім українських народних пісень
5. Михайличенко Г. Веснянка.

Супроводи до вокальних творів:

1. Гулак-Артемівський С. Романс Оксани з опери «Запорожець за Дунаєм»
2. Кажинський В. Обробка української народної пісні «Гандзя».
3. Музика Глибокого Ф., слова Шевченка Т. «Думи мої».
4. Музика Зуєва О., слова Крищенка В. «Материнська доля».
5. Музика Келіної Н., слова Сковороди Г. «Оленица и кабан».
6. Музика і слова Май Н. «Мамина сорочка».
7. Музика Некрасова М., слова Гаврилова С. «За лісами, горами».
8. Музика Стецюна М., слова Петренка В. «Земле, моя земле».
9. Музика Чухрая В., слова Драгомирецького М. «Село у долині».
10. Українська народна пісня «Гей, соколи».
11. Українська народна пісня «Місяць на небі».
12. Шульман М. Обробка української народної пісні «Стоїть гора високая».
13. Яценко Л. Обробка української народної пісні «Глибока кирниця».

Переклади та транскрипції світових музичних творів:

1. Біберган В. Арія.
2. Білаш О. «Гуцульська писанка».
3. Скорик М. Мелодія з к/ф «Високий перевал».

8.4. Інтернет-ресурси

1. <http://www.wdl.org/ru/> — Світова цифрова бібліотека.
2. <http://www.europeana.eu/portal> — Європейська цифрова бібліотека.
3. <http://elib.nplu.org/collection.html?id=33> – Національна парламентська бібліотека України.
4. <http://www.ukrbook.net> – Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова».
5. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
6. <http://korolenko.kharkov.com> – Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка.
7. <http://www.twirpx.com/files/art/music> – Музичне мистецтво-все для студента.